

Vergaderjaar 2021–2022

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2436

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 december 2021

Tijdens het CD RBZ d.d. 8 november 2021 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2421) heb ik uw Kamer nadere informatie toegezegd over welke sectoren onderdeel uitmaken van de handel van Belarus met Nederland.

EU-sancties Belarus

In EU-verband zijn reeds vijf pakketten EU-sancties ingesteld tegen personen en bedrijven in Belarus. Daarbij gaat het om sancties tegen 183 personen en 26 entiteiten. De sectorale economische sancties die de EU heeft opgelegd voorzien in beperkingen op de handel in bepaalde aardolieproducten, bepaalde kaliumchlorideproducten («potas») en goederen die worden gebruikt voor de productie of vervaardiging van tabaksproducten. Ook de toegang tot de kapitaalmarkten van de EU is ingeperkt en het verstrekken van verzekeringen en herverzekeringen aan de Belarussische regering en Belarussische overheidsorganen en -instanties is verboden¹. Het vijfde pakket sancties dat werd ingesteld op 2 december jl. omvat onder andere maatregelen gericht tegen personen en organisaties die zich schuldig maken aan het faciliteren van irreguliere migratie vanuit Belarus.

Het kabinet benadrukt dat de doelstelling van deze maatregelen is om het regime van Loekasjenko op gerichte wijze te raken met reisbeperkingen, tegoedenbevriezingen en handelsbeperkingen gericht tegen specifieke economische belangen van de staat. Het is niet de doelstelling van deze sancties om bilaterale handel met Belarus als geheel af te breken. Hiermee wordt gepoogd de nevenschade voor de bevolking te beperken. Vanuit deze insteek zijn de sectorale maatregelen beperkt tot de bovengenoemde sectoren. In deze sectoren is Nederland geen grote handelspartner van Belarus.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2021/06/24/eu-imposes-sanctions-on-belarusian-economy/>

Handelsstromen Nederland-Belarus

Uit informatie van het CBS² blijkt dat in 2020 de invoerwaarde van goederen uit Belarus EUR 237 miljoen betrof en de uitvoerwaarde EUR 249 miljoen. De belangrijkste invoerproducten betroffen de categorieën ijzer en staal (EUR 62 miljoen), ruwe aardolie en aardolieproducten (EUR 46 miljoen), kurk en hout (EUR 25 miljoen) en rubberwaren (EUR 22 miljoen). Tot de belangrijkste uitvoerproducten behoorden diverse soorten machines en vervoermaterieel (in totaal EUR 80 miljoen), medicinale en farmaceutische producten (EUR 29 miljoen), groenten en fruit (EUR 24 miljoen) en andere ruwe dierlijke en plantaardige producten (EUR 28 miljoen).

Op basis van voorlopige handelscijfers bedroeg de invoer over de eerste negen maanden van 2.021 EUR 210 mln. en uitvoer EUR 170 mln.

In bovenstaande cijfers over in- en uitvoer in 2020 en de eerste negen maanden van 2021 zijn mogelijke effecten van de sanctiemaatregelen nog niet met zekerheid vast te stellen. Immers, de sectorale economische sancties dateren van 25 juni en er gelden daarbij ook uitzonderingen voor bestaande contracten. Daarnaast zijn de importcijfers van het CBS niet gespecificeerd tot op het niveau van individuele productcategorieën die de EU hanteert bij het instellen van sancties. Dat maakt het lastig om importcijfers voor die specifieke productgroepen te analyseren. Overigens kan uit de voorlopige handelscijfers over 2021 vooralsnog niet worden geconcludeerd dat sprake zou zijn van een zeer grote toename van de bilaterale handel met Belarus.

De Nederlandse inzet t.a.v. Belarussancties is erop gericht het regime van Loekasjenko te raken in de sectoren van de economie die belangrijk zijn voor de ondersteuning van de repressie. Vooralsnog is de waarneembare impact van de aangenomen sancties op de Nederlands-Belarussische handelsstromen beperkt aangezien er enkel cijfers beschikbaar zijn van de eerste drie maanden dat de sectorale sancties van kracht zijn. Daarnaast gelden er uitzonderingen voor bestaande contracten. Maar gezien de gefaseerde aanpak die Nederland en de EU voorstaan zou de impact op de bilaterale handel tussen Nederland en Belarus in de toekomst wel kunnen veranderen.

Het kabinet is ervan op de hoogte dat de Belarussische autoriteiten andere exportcijfers naar Nederland rapporteren die niet overeen komen met de bij het kabinet bekende eigen gegevens over de bilaterale handelsstromen met Belarus. Het kabinet zal aanvullende cijfers die in de komende periode beschikbaar komen, evenals het bredere effect van de sancties, blijven monitoren en analyseren.

Toezicht op sanctienaleving in Nederland

Mij zijn geen signalen bekend dat Nederlandse bedrijven EU-sancties tegen Belarus ontwijken. De bevoegde overheidsinstanties zien toe op strikte implementatie van EU-sancties. Wanneer er vermoedens zijn van sanctie-overtredingen wordt altijd onderzoek gedaan en waar nodig handhavend opgetreden. Tot op heden is daar geen aanleiding toe geweest.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.P.M. Knapen

² <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83926NED/table?ts=1598887979054>.